

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jaroslavy Skoumalové a soudců Mgr. Petra Sedláka, Ph.D. a JUDr. Václava Štencla, MA v právní věci

žalobce: V. H.

proti

žalované: Masarykova univerzita
sídlem Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno

v řízení o žalobě proti rozhodnutí prorektora žalované ze dne 13. 12. 2016, č. j. MU-PS/21532/2016/59995/FF

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

- 1. Žalobce se žalobou podanou ke zdejšímu soudu dne 20. 2. 2017 domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 13. 12. 2016, č. j. MU-PS/21532/2016/59995/FF (dále jen „napadené

rozhodnutí“), kterým žalovaná potvrdila rozhodnutí děkana Filosofické fakulty Masarykovy univerzity ze dne 30. 9. 2016, č. j. MU-PS/18042/2016/59995/FF (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž byl žalobci vyměřen poplatek za dalších započatých šest měsíců studia na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity ve výši 18 000 Kč. Současně byla napadeným rozhodnutím zamítnuta žádost žalobce o prominutí či snížení vyměřeného poplatku.

II. Obsah žaloby

2. Napadené a prvostupňové rozhodnutí odporují základním právním zásadám vyžadujícím právní jistotu účastníků právních vztahů a předvídatelnost vývoje jejich práv a povinností v závislosti na jejich jednání. S navyšováním poplatků žalobce nemohl na začátku svého studia počítat, jinak by si studium rozvrhl na kratší dobu. V době podání žaloby však již nemá možnost si studium přeorganizovat tak, aby jej okamžitě dokončil. Pro každého studenta by tak měla být až do ukončení studia platná ta sazba, která platila v době zahájení studia, případně vypočtená podle způsobu navyšování předem určeného při zahájení studia. V přemrštěném poplatku žalobce spatřuje především vlastní finanční zájmy žalované. Funkce poplatku za studium není primárně regulační, jak tvrdí žalovaná, nýbrž náhradová. Tvrzení žalované o motivaci směrem k co nejrychlejšímu dokončení studia by mohlo mít podpůrný smysl pro denní studium, nikoliv však pro kombinované, jak je tomu v případě žalobce. Žalobce dále argumentuje tím, že žalované hradí reálné náklady jeho výuky, které jsou v diametrálním rozporu s vyměřeným poplatkem. Vzhledem k této skutečnosti je vyměřený poplatek zjevně nepřiměřený.

III. Vyjádření žalovaného

3. Žalovaná se k žalobnímu návrhu vyjádřila prostřednictvím svého podání ze dne 10. 4. 2017, v němž předně zopakovala průběh vedeného správního řízení i rozhodnou právní úpravu. Žalovanou stanovený poplatek byl určen pouze na základě zákona a v jeho mezích, tudíž nelze hovořit o přemrštěném či zcela zjevně nepřiměřeném poplatku. Námitku nepřiměřeného zvyšování tohoto poplatku žalovaná rozporuje poukazem na pravomoc vysokých škol rozhodnout o výši poplatku, přitom je poplatek stanoven pro každý akademický rok samostatně, poplatek byl řádně uveden ve Statutu žalované a o výši tohoto poplatku žalovaná řádně informovala. Žalovaná nesouhlasí ani s tvrzením, že stanovení a úhrada poplatku je v jejím finančním zájmu, neboť studium na veřejné vysoké škole je bezplatné, přičemž poplatky jsou příjmem stipendijního fondu dané fakulty. Vzhledem k bezplatnosti studia si žalobce nehradí reálné náklady, jak je o tom přesvědčen. Pokud by smyslem poplatků byla náhrada nákladů, jednalo by se o tzv. školné, což však zcela jistě není případ nyní projednávané věci. Výše poplatku je stanovena pro všechny studenty fakulty stejně, nemá tudíž souvislost s kvantitativními ukazateli výuky jednotlivých studentů (rozsah výuky), ani s materiálovým vybavením fakulty nebo s jinými okolnostmi, ať již rázu provozního, technického apod., které student v souhrnu čerpá. Závěrem žalovaná poukazuje na to, že žalobce si je dobře vědom svojí právní odpovědnosti za nestandardní, prodlouženou dobu studia, jejímž důsledkem je vnitřním předpisem, potažmo zákonem mu uložená povinnost řádně a včas zaplatit žalované poplatek za prodlouženou dobu studia.

IV. Další procesní vyjádření účastníků řízení

4. Na vyjádření žalované reagoval žalobce svou replikou ze dne 7. 8. 2017, v níž vyjádřil své přesvědčení, že žalovaná vůbec nemíří k podstatě jeho žalobního návrhu. Žalovaná by měla doložit ministerstvem stanovený základ pro výpočet poplatku, aby bylo zřejmé, o kolik víc požaduje nad rámec zákonné povinnosti poplatek vyměřit. V souvislosti se zvyšováním výše tohoto poplatku žalobci není známo, že by současně byla zvyšována výše sociálních, ubytovacích či prospěchových stipendií. Zároveň příjem z poplatku může sloužit k úhradě stipendií postgraduálním studentům, čímž de facto zbývá více prostředků na odměňování zaměstnanců školy s fixním úvazkem. Nehledě na existenci mimořádného stipendia, které může být použito na cokoliv. Žalobce dále nezpochybňuje oprávnění školy autonomně stanovit předmětný poplatek, avšak žalovaná se nijak nevyjádřila k základní žalobní námitce – absence právní jistoty studenta, pokud je možné výši poplatku za prodlouženou délku studia autoritativně měnit v průběhu studia. Vysoká škola by tak měla být vázána výši poplatku oznámenou při zahájení studia daného studenta. V této souvislosti žalobce připomíná i další navýšení předmětného poplatku od školního roku 2017/2018 až na 36 000 Kč za semestr. Pokud v žalobě uvedl, že reálné náklady hradí, žalobce tím myslel, že jsou jeho poplatkem plně kryty (nikoliv hrazení přesně vypočtených reálných nákladů). Ani zastoupení studentů v akademickém senátu není přesné, jelikož jsou v něm zastoupeni převážně studenti postgraduálního studia, kteří během předcházejícího studia byli úspěšní, nemají tudíž takové pochopení pro studenty překračující standardní dobu studia. Závěrem žalobce navrhl provedení důkazů, a to stipendijního řádu žalované, statutu žalované ze dne 21. 10. 2016 a dokladu o výši základu stanoveného ministerstvem.
5. K replice žalobce se žalovaná vyjádřila svým podáním ze dne 18. 9. 2017. Za nedůvodný pokládá požadavek na předložení ministerstvem stanoveného základu pro výpočet poplatku, jelikož tento je veřejně přístupný na stránkách ministerstva. Navíc je v zájmu žalobce, aby prokázal nepřiměřenou výši svého poplatkového zatížení, nikoliv na žalované. Přesto žalovaná uvedla výši tohoto základu, která činí 3 270 Kč. Rozdíl tohoto základu a aktuální výše poplatku však nemá žádnou relevanci ve vztahu k žalobnímu petitu. Tvzení o nezvyšování stipendií je irelevantní k dané věci. Stipendijní politika a její řízení je vždy výlučně v režii žalované. Stejně tak je irelevantní ve vztahu k žalobě a žalobnímu petitu mínění žalobce o nemožnosti změny výše poplatku v průběhu studia. Rovněž irelevantním se žalované jeví tvrzení žalobce o akademickém senátu žalované, výběru vysoké školy a studijního oboru. Rozvržení pětiletého studia na deset let je neobvyklé. Tvzení žalobce uvedená v replice nemají žádnou skutkovou (ani právní) relevanci k meritu žalované věci a jsou mnohdy iracionální, zavádějící či spekulativní.
6. Žalobce následně zaslal zdejšímu soudu své vyjádření ze dne 7. 11. 2018, v němž k důkazu předložil další rozhodnutí žalované o vyměření poplatku žalobci za překročení standardní doby studia vždy ve výši 36 000 Kč za zimní semestr 2017 a 2018, což potvrzuje žalobní tvrzení o pravděpodobném vyměření tohoto poplatku i v budoucnosti. Podanou žalobu je tak nutné především chápat jako prostředek, jímž by mělo být zabráněno v pokračování stanovování poplatku za překročení standardní doby studia. Výše vyměřené částky 36 000 Kč je trojnásobkem částky závazně zveřejněné při zahájení žalobcova studia. Dále žalobce doložil internetový ceník pronájmů učeben v univerzitním kampusu žalované v Brně-Bohunicích, což má posloužit k vytvoření představy o reálných nákladech žalobcova studia, které nedosahují ani částky 12 000 Kč, kterou žalobce uznává jako určující pro výpočet poplatku za překročení standardní doby studia.

V. Posouzení věci krajským soudem

7. Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě dle ustanovení § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) osobou k tomu oprávněnou dle ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s. a jde o žalobu přípustnou ve smyslu ustanovení § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.
8. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2, věta první, s. ř. s.), jakož i řízení předcházející jeho vydání. Při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
9. Na nařízeném jednání dne 28. 11. 2016 účastníci řízení setrvali na svých procesních stanoviscích. Žalobce znovu za klíčovou argumentaci svého návrhu označil tvrzení, že mu měl být vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia ve výši, jaká byla výše tohoto poplatku v době zahájení žalobcova studia. Přestože se nemůže dovolat konkrétních ustanovení, vychází z právních zásad, především ze zásady právní jistoty. Žalovaná připomněla zákonný postup při stanovení poplatku a rozporovala tvrzení žalobce. V průběhu jednání žalobce navrhl jako důkazy všechny zdroje, na které odkázal v některém ze svých písemných podání. Doplnující podání má být dle žalobce posouzeno jako předložení důkazů tvrzených v žalobě, že žalovaná není omezena co do výše poplatků, které může stanovit. Prostřednictvím stipendijního řádu chce prokazovat to, že není nikde předepsáno zvýšení stipendia na takovou výši, jaká mu byla stanovena, dále že z prostředků vybraných na poplatcích nejsou primárně hrazené sociální potřeby a že jsou tyto příjmy používány jako přivýdělek. Výše základu stanoveného ministerstvem má prokazovat tu skutečnost, že již v době zahájení studia platná výše tohoto poplatku (12 000 Kč) přesahovala nyní stanovený základ, jakou nejmenší výši může tento poplatek činit. Nadto žalobce vyjádřil potřebu uvést další důkazní návrhy, byť je sám považoval za nadbytečné, a to konkrétně výpis ze zapsaných předmětů žalobce v příslušném semestru (tento důkaz má prokazovat to, že měl skutečně zapsané jen 4 předměty), rozvrh kombinovaného studia z příslušného semestru, účtenku a svou mailovou korespondenci s poskytovatelem praxe z oboru praxe a stáže manželského a rodinného poradenství (mělo by sloužit k potvrzení nepodílení se fakulty ani univerzity na úhradě nákladů spojených s výkonem praxe, tudíž sám žalobce si praxi musí sehnat a zaplatit) a mailovou korespondenci s organizátorem předmětu Exkurze po uměleckých památkách (opět by mělo prokazovat, že si všechny náklady s výjimkou cestovného autobusem platil sám žalobce). Soud následně žalobcem navrhované důkazy neprovedl a dokazování prostřednictvím usnesení ukončil, neboť skutkový stav plynoucí ze správního spisu je dostatečný, v případě statutu žalované je tento statut součástí správního spisu a žalobcem uváděné skutečnosti, které mají navrhované důkazy potvrdit, jsou mezi účastníky řízení nesporné, přičemž o nesporných skutečnostech soud dokazování nevede.
10. Mezi účastníky řízení dále není sporné, že žalobce studoval v období od 21. 7. 2008 do 8. 10. 2015, dále od 8. 10. 2015 do 19. 2. 2016 a od 1. 9. 2016 do dne vydání napadeného rozhodnutí na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v magisterském studijním programu M7701 Psychologie studijní obor Psychologie, tj. celková započitatelná doba studia žalobce činí 2769 dnů.
11. Předmětem sporu mezi stranami je naopak otázka, zda výše poplatku za překročení standardní doby studia, jež byl žalobci stanoven, nebyla ve výši zjevně nepřiměřené či přemrštěné, a zda byla určena v souladu se zákonnými předpisy, resp. zda v případě

žalobce nebyla porušena zásada právní jistoty tím, že výše tohoto poplatku byla v průběhu jeho studia navýšena, tudíž žalobci byl vyměřen poplatek ve vyšší částce, než v jaké částce byl tento poplatek vyměřován v době zahájení žalobcova studia.

12. Ze správního spisu vyplývají následující skutkové okolnosti případu. Žalobci byl rozhodnutím o vyměření poplatku za studium ze dne 30. 9. 2016, č. j. MU-PS/18042/2016/59995/FF (dále jen „rozhodnutí o vyměření poplatku“), vyměřen na základě ustanovení § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o vysokých školách“), a na základě čl. 4 a čl. 12 odst. 1 písm. b) přílohy č. 6 Statutu žalované (poplatky spojené se studiem) poplatek za studium ve výši 18 000 Kč za dalších započatých šest měsíců studia v magisterském studijním programu Psychologie, oboru Psychologie na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, tj. za překročení standardní doby studia, která ke dni 1. 9. 2016 byla přesáhnutá o 944 dnů. Proti rozhodnutí o vyměření poplatku žalobce podal odvolání ze dne 16. 11. 2016, v němž namítal nepřiměřenost stanovené výše poplatku a argumentoval výpočtem nákladů, na které může žalovanou výuka žalobce přijít, počtem získaných kreditů rozložením studia či výkonem zaměstnání. Dále v odvolání uvedl, že pokud by býval mohl předpokládat takový nárůst základní výše poplatku, k němuž došlo, býval by si zorganizoval své studium jinak, avšak zpětně toto již nemůže změnit. O odvolání žalovaná rozhodla rozhodnutím ze dne 13. 12. 2016, č. j. MU-PS/21532/2016/59995/FF, kterým potvrdila rozhodnutí o vyměření poplatku a zamítla žádost o prominutí nebo snížení vyměřeného poplatku. V odůvodnění žalovaná uvedla, že poplatek byl stanoven v souladu se zákonem, přičemž funkce těchto poplatků není úhradová, nýbrž výhradně regulační. Příjmy z těchto poplatků jsou příjmem stipendijního fondu, není možné tyto poplatky ani částečně použít na finanční zabezpečení studia konkrétních studentů. Výše konkrétního poplatku nemůže být spojována s množstvím aktuálně studovaných předmětů. V odvolání nebyly uvedeny žádné zřetele hodné skutečnosti pro snížení či prominutí stanoveného poplatku. Žalovaná nepřihlédla ani na dosahované studijní výsledky žalobce (studijní průměr 2,87 a pouze 2 % studentů se stejným či horším studijním výsledkem), ani k nadstandardnímu množství kreditů, neboť ty odpovídají délce studia žalobce.
13. V nyní projednávané věci byl žalobci vyměřen poplatek za prodlouženou dobu studia podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách a dle čl. 4 a čl. 12 odst. 1 písm. b) přílohy č. 6 Statutu žalované (poplatky spojené se studiem).
14. Předně je třeba připomenout, že správní soudy v minulosti konstatovaly, že rozhodnutí o stanovení poplatku podle § 58 zákona o vysokých školách je rozhodnutím správního orgánu podléhajícím přezkumu ve správním soudnictví. Soud v tomto ohledu poukazuje například na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2006, č. j. 2 As 50/2004-64, publikovaném pod č. 907/2006 Sb. NSS, podle nichž *„stanovení poplatku studentovi dle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, za studium delší, než je standardní doba zvětšená o jeden rok, s vymezením výše tohoto poplatku, vzniku povinnosti hradit tento poplatek a termínu splatnosti, je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., které je přezkoumatelné soudem ve správním soudnictví.“*
15. Podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu; do doby

studia se započtou též doby všech předchozích studií v bakalářských a magisterských studijních programech, které byly ukončeny jinak než řádně podle § 45 odst. 3 nebo § 46 odst. 3, nejde-li o předchozí studium, po jehož ukončení student řádně ukončil studijní program stejného typu. Období, ve kterém student studoval v takovýchto studijních programech, nebo v takovýchto studijních programech a v aktuálním studijním programu souběžně, se do doby studia započítávají pouze jednou. Od celkové doby studia vypočtené podle tohoto odstavce se však nejdříve odečte uznaná doba rodičovství.

16. Stanovení výše jednotlivých poplatků spojených se studiem náleží do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy [ve smyslu § 6 odst. 1 písm. m) zákona o vysokých školách]. Podle § 17 odst. 2 písm. f) zákona o vysokých školách statut veřejné vysoké školy obsahuje zejména ustanovení o poplatcích spojených se studiem. Statut veřejné vysoké školy je v souladu s § 17 odst. 1 zákona o vysokých školách vnitřním předpisem veřejné vysoké školy.
17. Žalovaná na základě příslušných zákonných ustanovení zakotvila výši poplatků včetně poplatku za prodlouženou dobu studia do svého statutu.
18. Dle článku 15 odst. 1 Statutu Masarykovy univerzity (žalované) ve znění účinném od 1. 9. 2016 do 16. 11. 2016 (součást správního spisu), tj. v období vydání rozhodnutí o vyměření poplatku, *„Za úkony spojené s přijímacím řízením a za studium stanoví MU podle § 58 odst. 1, 3 až 5 zákona poplatky spojené se studiem.“* Podle druhého odstavce tohoto ustanovení *„konkretizace druhů poplatků, výpočet jejich výše, splatnost, forma úhrady, jakož i další podmínky jejich uplatňování jsou stanoveny v příloze č. 6 s názvem Poplatky spojené se studiem, která je nedílnou součástí tohoto Statutu.“* Příloha č. 6 Statutu Masarykovy univerzity (poplatky spojené se studiem) obsahovala v článku 4 úpravu poplatku za prodlouženou dobu studia, který je v souladu s čl. 4 odst. 1 přílohy č. 6 Statutu Masarykovy univerzity *„povinen platit student, který studuje v bakalářském nebo magisterském studijním programu déle než je standardní doba tohoto studia (čl. 2 odst. 1) zvětšená o jeden rok.“* Ustanovení článku 12 uvádělo konkrétní výši poplatků spojených se studiem. Dle čl. 12 odst. 1 písm. b) přílohy č. 6 Statutu Masarykovy univerzity byla výše poplatku za prodlouženou dobu studia, tj. ve smyslu § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách, stanovena na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity za každých započatých 6 měsíců studia ve výši 18 000 Kč.
19. S ohledem na ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. soud pro úplnost uvádí, že v době vydání napadeného rozhodnutí již byl účinným (od 17. 11. 2016) nový Statut Masarykovy univerzity (dostupný na: <https://www.muni.cz/o-univerzite/uredni-deska/statut-mu>), dle jehož článku 29 odst. 1 *„poplatky za studium stanoví MU podle § 58 odst. 3 a 4 zákona“* a odst. 2 *„druhy poplatků, pravidla pro stanovení výše, splatnost, forma úhrady jakož i další podmínky jejich uplatňování jsou stanoveny v Příloze č. 2 s názvem Poplatky spojené se studiem, která je nedílnou součástí tohoto Statutu.“* Příloha č. 2 tohoto nově účinného Statutu Masarykovy univerzity pracuje s pojmem poplatek za studium namísto poplatku za prodlouženou dobu studia. Dle čl. 6 odst. 1 Přílohy č. 2 Statutu Masarykovy univerzity účinného od 17. 11. 2016 *„poplatek za studium je povinen platit student, který studuje v bakalářském nebo magisterském studijním programu déle než je standardní doba tohoto studia (čl. 2 odst. 1) zvětšená o jeden rok.“* Konkrétní výše poplatku uvádí článek 9 Přílohy č. 2 Statutu Masarykovy univerzity účinného od 17. 11. 2016, dle něhož: *„Výše poplatku za studium vyměřovaného studentovi, který ke dni vzniku konkrétní poplatkové povinnosti překročil standardní dobu svého studia zvětšenou o jeden rok:*

a) o méně než 6 měsíců, činí 18 000,- Kč za započatých šest měsíců studia;

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. P.

- b) o více než 6 měsíců a méně než 12 měsíců, činí 24 000,- Kč za započatých šest měsíců studia;
- c) o více než 12 měsíců a méně než 18 měsíců, činí 30 000,- Kč za započatých šest měsíců studia;
- d) o 18 měsíců a více, činí 36 000,- Kč za každých započatých šest měsíců studia.“

20. Soud na tomto místě připomene rovněž judikaturu správních soudů. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 7. 2013, č. j. 7 As 41/2013-37, dospěl k závěru, že ze zákona o vysokých školách jednoznačně vyplývá požadavek, aby výše poplatků spojených se studiem byla stanovena ve statutu veřejné vysoké školy. Hovoří-li ustanovení § 58 odst. 6 věta druhá zákona o vysokých školách o výši poplatku, nepochybně má na mysli, aby byla ve statutu určena konkrétní výše poplatků nebo alespoň určeno zcela jednoznačné pravidlo (vzorec) pro výpočet konkrétní výše poplatků. Na tento rozsudek navázal rozsudek ze dne 20. 11. 2014, č. j. 7 As 227/2014-39, v němž Nejvyšší správní soud zdůraznil, že z citovaného ustanovení vyplývají dvě podmínky, které musí být kumulativně splněny. První podmínkou je určení konkrétní výše poplatků a druhou její zveřejnění pro příští akademický rok před termínem podávání přihlášek ke studiu. Zveřejněný údaj o výši poplatku musí vycházet z aktuálního znění statutu. Nestačí, že povinnost platit poplatky spojené se studiem vyplývá v obecné rovině ze zákona o vysokých školách. Tato obecně stanovená povinnost musí být konkretizována ve statutu veřejné vysoké školy. Za splnění zákonné povinnosti zveřejnit výši poplatků nelze považovat zveřejnění poplatku v nezákonné výši. Splnění této povinnosti má zajistit informovanost studentů a uchazečů, která ovlivňuje jejich rozhodování o zahájení studia nebo pokračování v něm. Tento cíl nemůže být splněn, jsou-li studenti informováni včas, ale o nezákonně stanovené výši poplatků. Pozdější určení výše poplatku v souladu se zákonem nemůže zhojit dosavadní nezákonnost, neboť by zásadním způsobem narušilo právní jistotu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2016, č. j. 7 As 200/2015-34).
21. V rozsudku ze dne 22. 6. 2017, č. j. 9 As 160/2016-49, se Nejvyšší správní soud vyjádřil tak, že *„zákonodárce si uvědomoval společenskou prospěšnost vysokoškolského vzdělávání, avšak jeho poskytování nepovažoval za únosné v takové míře, jako je tomu u vzdělání základního nebo středního stupně. Toto hledisko reflektoval ve vykládaných ustanoveních. Stát tak podporuje v první řadě dosažení jednoho vysokoškolského titulu [bakalářského (resp. přímo magisterského nenavazujícího) titulu] v určitých mezích plně. To zákonodárce vyjádřil tím, že umožnil bezúplatné studium bakalářských a magisterských nenavazujících studijních programů v celkové době standardního studia prodloužené o další jeden rok. Pokud je však tato doba překročena, dochází již ke zpoplatnění studia formou poplatku za delší studium, které musí být minimálně ve výši jedenapůlnásobku zákonem stanoveného základu. Jde tedy již o jistou regulaci délky studia, která vede i k tomu, aby nebyl systém vysokoškolského studia zatěžován věčnými studenty, kteří reálně nejsou schopni vysokoškolské studium ukončit, nebo jen za neadekvátní dobu.“* Dále Nejvyšší správní soud pokračoval argumentací již k poplatku za další studium, který není předmětem nyní projednávané věci.
22. Krajský soud na základě uvedených ustanovení zákona i Statutu Masarykovy univerzity konstatuje, že poplatek za prodlouženou dobu studia byl žalobci stanoven v souladu s příslušnými předpisy a výše tohoto poplatku byla taktéž stanovena ve výši, která je v souladu s těmito ustanoveními. Ostatně ani sám žalobce ve své replice nerozporuje oprávněnost stanovení předmětného poplatku ze strany žalované.
23. Dále se soud zabýval tím, zda se jedná o přemrštěnou či nepřiměřenou výši tohoto poplatku.

24. V této souvislosti soud předně připomíná, že stanovení výše jednotlivých poplatků spadá do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy, na níž tak spočívá určení konkrétní výše jednotlivých poplatků za studium včetně poplatku za prodlouženou dobu studia.
25. Žalobce ke svému žalobnímu návrhu připojil mimo jiné přehled poplatků v jednotlivých akademických letech za období 2007 až 2017, z něhož vyplývá, že výše poplatku za prodlouženou dobu studia (dle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách), činila na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v akademickém roce 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011 a 2011/2012 částku 12 000 Kč, v akademickém roce 2012/2013 s výjimkou srpna 2013 částku 13 800 Kč, v srpnu 2013 byla výše tohoto poplatku 4 201,50 Kč, v akademickém roce 2013/2014 se jednalo o částku 15 000 Kč, přičemž následně došlo k úpravě této částky na 3 999 Kč, v akademickém roce 2014/2015 a 2015/2016 byla výše tohoto poplatku stanovena ve výši 15 000 Kč a konečně pro akademický rok 2016/2017 byla předepsána výše tohoto poplatku ve výši 18 000 Kč.
26. Z přehledu vývoje poplatku za prodlouženou dobu studia na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity soud neshledává skutečnosti, které by naznačovaly úvahy o nepřiměřenosti poplatku ve výši 18 000 Kč. Z hlediska absolutní výše předmětného poplatku byla po dlouhou dobu zvolena částka ve výši 12 000 Kč, přičemž v průběhu sledovaného období došlo k navýšení této částky na 13 800 a posléze na 15 000 Kč. Z této výše byl předmětný poplatek za prodlouženou dobu studia navýšen o 3 000 Kč (20 % z 15 000) na 18 000 Kč v roce 2016. Podle názoru soudu se nejednalo o zvýšení předmětného poplatku, které by bylo excesivní či by neúměrně zvyšovalo výši tohoto poplatku.
27. Soud připomíná, že žalobce uznává jako určující pro výpočet poplatku za překročení standardní doby studia částku 12 000 Kč. Vzhledem k jeho započítání studia v roce 2008 a vyměření poplatku v roce 2016 by měl žalobce podle názoru soudu počítat s určitým navýšením této částky, jelikož dochází ke zvyšování obecně všech cen v ekonomice, tudíž je logické, že bude docházet i ke zvyšování poplatků spojených se studiem, které jsou stanoveny jako určitá fixní částka.
28. Žalobce navíc sám neuvádí příliš konkrétní důvody, které by měly odůvodňovat přemrštěnou či nepřiměřenou výši stanoveného poplatku, když toliko poukazuje na vlastní finanční zájmy žalované a reálné náklady jeho výuky, ve vyjádření k replice žalované upřesněné tak, že jsou tyto reálné náklady jím stanoveným poplatkem kryty. Tvrzení o vlastních finančních zájmech žalované však soud shledává irelevantním, jelikož poplatek za prodlouženou dobu studia je upraven na zákonné úrovni jako zákonná povinnost v případě studia po dobu delší než je standardní doba studia. Veřejná vysoká škola nemá možnost úvahy o tom, zda tento poplatek v případě určitého studia vyměří či nikoliv, jak vyplývá z formulace § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách [studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium (...)]. Ani s tvrzením žalobce o náhradové funkci předmětného poplatku a hrazením reálných nákladů jeho výuky soud nesouhlasí. Z dikce již citovaného ustanovení § 58 odst. 3 zákona o veřejných vysokých školách nijak nevyplývá to, že by veřejná vysoká škola měla stanovovat výši tohoto poplatku jako výši nákladů, které jí vzniknou v souvislosti se studiem daného studenta (v tomto případě by poplatek plnil funkci náhradovou). Lze souhlasit s tvrzením žalované, že by se v takovém případě jednalo de facto o školné, které by student překračující standardní dobu studia měl hradit a které by

nemuselo odrazovat daného studenta od brzkého dokončení studia. Naproti tomu měl podle názoru soudu zákonodárce jiný úmysl. Jeho primárním cílem bylo zavedení určité „sankce“, která by studenty překračující standardní dobu studia motivovala k brzkému dokončení započatého studia (tj. funkce regulační). Pro tuto úvahu pak není podstatné, zda je poplatek stanoven v takové výši, která pokrývá případné studijní náklady, jelikož smyslem tohoto poplatku je motivovat studenta k brzkému dokončení svých studijních povinností, a to bez ohledu na to, zda se jedná o denní či kombinované studium. Tento závěr navíc podporuje i nové znění Statutu Masarykovy univerzity účinné od 17. 11. 2016, které při stanovování výše poplatku za prodlouženou dobu studia (nově pojmenovaného již jen jako poplatek za studium) zohledňuje délku, o kterou daný student překročil standardní dobu studia. Na příkladu žalobce je to potvrzeno vyměřením poplatku za překročení standardní doby studia za zimní semestr 2017 a 2018 ve výši 36 000 Kč (rozhodnutí o vyměření tohoto poplatku zasláná žalobcem jako součást vyjádření ze dne 7. 11. 2018). Nadto podle názoru zdejšího soudu není ani v zájmu státu, aby studenti studovali na veřejných vysokých školách nepřiměřeně dlouho. I z těchto důvodů proto soud neshledává výši předmětného poplatku 18 000 Kč za nepřiměřenou.

29. Dále se soud zabýval tím, zda stanovením poplatku za prodlouženou dobu studia v jiné výši, než jaká byla výše tohoto poplatku v době zahájení studia žalobcem, nedošlo k narušení principu právní jistoty. Žalobce dle svých tvrzení nemohl navýšení předmětného poplatku očekávat na začátku svého studia, čemuž by přizpůsobil rozvržení studia na kratší dobu. V době podání žaloby však již nemůže studium přeorganizovat směrem k okamžitému dokončení. Soud však nemůže přisvědčit ani této žalobní námitce.
30. Nejprve je nutné k této žalobní námitce poznamenat, že žalobci byl stanoven poplatek za prodlouženou dobu studia, tj. za překročení standardní doby studia, nikoliv za řádné studium. Tento poplatek byl stanoven žalobci plně v souladu s příslušnými předpisy, tj. zákonem o vysokých školách a Statutem Masarykovy univerzity. Žalobce by se do této situace nemusel ani dostat, pokud by si své studijní povinnosti plnil řádně a včas a ke studiu by využil standardní dobu studia, která je z hlediska předepsání poplatkové povinnosti navíc zvýšena o jeden kalendářní rok. Pokud však žalobce nedokončil své studium v této době, musel počítat se stanovením předmětného poplatku. Co se týče samotné výše tohoto poplatku, soud musí připomenout to, že stanovení výše jednotlivých poplatků spadá do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy. Mezi znaky samosprávy, v tomto případě akademické samosprávy v rámci veřejné vysoké školy, patří bezesporu rozhodování o svých vlastních záležitostech. Bylo tak zcela v pravomoci žalované rozhodnout o výši poplatku za prodlouženou dobu studia. Zákon o vysokých školách (ani Statut Masarykovy univerzity) přitom neupravuje to, zda při stanovování výše poplatku vůči konkrétnímu studentu bude výše tohoto poplatku určena výší poplatku v době zahájení studia či v době rozhodování o stanovení daného poplatku a ani jednu z těchto možností zákon nezakazuje. Podle názoru soudu je proto v dispozici žalované rozhodnout se, v jaké výši tento poplatek stanoví. Pokud žalovaná stanovila výši poplatku podle stavu platného v době rozhodování o tomto poplatku, tj. v době, kdy již byla stanovena výše poplatku za prodlouženou dobu studia ve výši 18 000 Kč, jedná se dle krajského soudu o postup logický. Žalobce splnil podmínky pro stanovení poplatku na období 1. 9. 2016 až 28. 2. 2017 ke dni 1. 9. 2016, tj. v době platnosti a účinnosti Statutu Masarykovy univerzity ve znění od 1. 9. 2016 do 16. 11. 2016, tudíž se výše stanoveného poplatku odvíjela od aktuálních sazeb poplatků uvedených v tomto platném a účinném Statutu Masarykovy univerzity. Takový postup zároveň podle zdejšího soudu staví všechny studenty, kteří překročili standardní dobu

studia, na stejnou úroveň, jelikož pokud by byla výše poplatku vyměřena ve výši dle sazeb platných v době zahájení studia, byli by zvýhodněni ti studenti, kteří zahájili studium za platnosti snížených sazeb, přitom by (jak ostatně ilustruje žalobcův případ) mohli na dané vysoké škole studovat mnohem delší dobu než studenti, kterým by tento poplatek byl vyměřen poprvé. Žalobce se navíc mohl podle zdejšího soudu zvýšené výši tohoto poplatku přizpůsobit, jelikož již v předcházejících dvou letech byla výše tohoto poplatku zvýšena na 15 000 Kč. Vzhledem k tomu, že si žalobce byl vědom překročení standardní doby studia, musel očekávat předeepsání poplatku ve výši dle platných předpisů.

31. Soud proto shledal za nedůvodnou rovněž žalobní námitku vycházející ze zásady právní jistoty, kdy podle žalobce mu měl být poplatek za prodlouženou dobu studia stanoven ve výši platné a účinné v době zahájení studia.
32. Pokud následně žalobce ve své replice ze dne 7. 8. 2017 rozvinul žalobní tvrzení o nepřiměřenosti stanoveného poplatku za prodlouženou dobu studia a porušení zásady právní jistoty o tvrzení, že nebyla zvyšována výše sociálních, ubytovacích či prospěchových stipendií, možnosti použití příjmů ze stanovených poplatků na úhradu stipendií postgraduálním studentům, existenci mimořádného stipendia použitého na cokoli či obsazení akademického senátu žalované studenty převážně postgraduálního studia, pokládá soud tato tvrzení za irelevantní vzhledem k uvedeným žalobním námitkám v žalobním návrhu ze dne 20. 2. 2017. Tyto žalobcem tvrzené skutečnosti nemohou podpořit žalobce v argumentaci o nepřiměřenosti výše stanoveného poplatku či porušení zásady právní jistoty. Stejně tak výše ministerstvem stanoveného základu pro výpočet poplatku nemá vliv na posouzení, zda byla porušena zásada právní jistoty, jakož i na posouzení přiměřenosti výše poplatku, jelikož ministerstvem není jakkoliv omezena horní hranice výše tohoto poplatku, zákon veřejným vysokým školám nezakazuje zvyšovat výši poplatků a rovněž zákon studentům veřejných vysokých škol negarantuje zachování výše poplatků ve výši v době zahájení studia.

VI. Shrnutí a náklady řízení

33. Závěrem lze shrnout, že žalovaná žalobci stanovila poplatek za prodlouženou dobu studia v souladu se zákonem o vysokých školách a svým vlastním statutem, a to ve výši předeepsané těmito předpisy.
34. S ohledem na vše shora uvedené dospěl soud k závěru, že napadené rozhodnutí žalované bylo vydáno v souladu se zákonem a shora uvedené žalobní námitky uplatněné žalobcem nejsou důvodné. Soudu tedy nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítnout.
35. Výrok o nákladech řízení má oporu v § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce v řízení úspěšný nebyl, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nepřisluší. Žalované, která měla v řízení plný úspěch, však žádné náklady, a to ani paušální náhrada hotových výdajů, spojené s tímto řízením nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že žalované se nepřiznává náhrada nákladů řízení (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015 č. j. 7 Afs 11/2014-47).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 28. listopadu 2018

JUDr. Jaroslava Skoumalová v. r.
předsedkyně senátu